

בחירה חינוכית: האם וכיצד לעורר דיון עם תלמידינו לנוכח הבחירות לכנסת?

הרבנית ד"ר לאה ויזל, דיקנית סטודנטיות ולימודי החוץ

רקע

בחירות לכנסת. התקשורת מנתחת כל בדיל של אינפורמציה וכל סקר מתחדש. העברת המידע מוטה בדרך כלל לפי השקפת עולמו של מוסר המידע. דברים לא פשוטים נאמרים בשם מפלגות בגנות המתמודדים נגדן. חגיגה של דמוקרטיה או קטסטרופה? האם וכיצד עלינו לשוחח על מערכת הבחירות עם תלמידינו? על כך בדברים הבאים.

לרווחת הדל והיתום ואיך מונעים פגיעה בחפים מפשע, מושפע רבות מהחלטות בית המחוקקים. זכינו למה שלא זכו אבות אבותינו: לחיות במדינה משלנו שבמסגרתה יש לנו זכות לפעול ולהשפיע. על רקע זה זכינו אף לפריחה מחודשת של דיונים הלכתיים בנושאי מדינה על כל המשתמע מכך. לסיכום נקודה זו, תקופת הבחירות היא הזדמנות לחזק את המעורבות הציבורית של כולנו מתוך שאיפה לגדל דור של אנשים שיפעלו לטובת הכלל במעגלים שונים ובזירות משתנות, לרבות הזירה הפוליטית.

נקודה שנייה הראויה להתייחסות חינוכית היא הפער והאכזבה בין האידיאל החשוב של מדינת ישראל כיסא ה' בעולם ובין חלק מהאנשים המשמשים בפועל בתפקידים ציבוריים. מדי מהדורת חדשות נחשפים חשדות על הפרת אמונים של אישי ציבור וחברי כנסת. תלמידינו שומעים, רואים ומושפעים מהפגיעה באמון הציבור במערכת. הם שומעים חלקי דיונים של המבוגרים, ומתקוממים לנוכח חוסר היושר המתגלה חדשות לבקרים אצל מי שאמור להוביל ולשמש להם דוגמה. לעניין זה יש להזכיר שלא כולם מושחתים ושיש אנשי אמת שונאי בצע העושים לילות כימים לטובת הציבור. ניתן אף למצוא נחמה פורתא בכך שהמערכת המשפטית מנהלת מלחמת חורמה בשחיתות המסייעת לשמירה על טוהר השלטון. אולם יותר מכל זו הזדמנות ללמוד להכיר בחשיבות המוסד,

הנחת המוצא של הדיון היא שמורה המבקש לשמש דמות משמעותית ורלבנטית עבור תלמידיו חייב להתייחס לאירועים האקטואליים. על אחת כמה וכמה כשמדובר בעניין לאומי שעתידי להשפיע על המדינה כולה. תקופה זו היא הזדמנות להתייחס לשלושה נושאים מרכזיים:

הנושא הראשון הוא חשיבות הדמוקרטיה והיכולת של כל אזרח להשפיע על עיצוב החיים הציבוריים והפרטיים במדינת ישראל. כדאי לנצל את תקופת הבחירות לבית המחוקקים כדי לשוחח על חשיבות האכפתיות וטיפוח המוטיבציה להשפיע על המרחב הציבורי ועל זהותה של המדינה היהודית. עצם ההתייחסות לדברים מדגימה את מידת המעורבות של המחנך בנעשה בזירה הציבורית. ההתעניינות והשותפות בנעשה בתקופת הבחירות היא חלק משדר מתמשך על החובה להשפיע טוב על עם ישראל במעגלים רחבים. חלק מרכזי במשנת הציונות הדתית הוא שיתוף הפעולה עם מוסדות המדינה וניסיונות בלתי פוסקים לחזק את אופייה היהודי. איננו רשאים להסתגר בדל"ת אמותינו ולא נוכל להסתפק באמירה שאת נפשנו הצלנו. הזירה הציבורית בכלל וכנסת ישראל בפרט הם המקומות שבהם מוכרעות הכרעות לאומיות חשובות. אופייה היהודי-מוסרי של המדינה, כמו למשל איך נראית השבת במדינה, הפצת תורה במעגלים נרחבים ולא פחות מכך – איך דואגים

דבריה בכעס, הרי לנו סימן, שאין לה דעת, שאין לה תוכן במה למלא את הריקנות שבה, והיא כועסת על

עצמה באמת, אלא שהאגואיזם בא ומכריח אותה להטיל את הארס של כעסה על אחרים" (מוסר הקודש, עמ' רמד).

ולחיתום, יש קשר אמיץ בין שלוש הנקודות לעיל: ככל שיותר אנשים איכותיים וערכיים יפעלו גם בזירה הפוליטית מתוך הבנת גודל השפעתה ולא יירתעו מכך, כך תפחת האכזבה מתפקודם של המשמשים בקודש. הדברים מצריכים בירור ושיח בין ילדים בגילאי בית הספר, כדי שבעתיד אכן יתחולל שינוי ונראה אנשי ציבור איכותיים, נקיי כפיים וחדורי שליחות ציבורית. תקופת בחירות היא אכן הזדמנות לפתח ולהעצים את מידת המעורבות בנעשה בציבוריות וראוי לנצלה אף למפגש של התלמידים עם אישי ציבור מגוונים, שיספרו על ניסיונם ויזרעו בלב התלמידים שאיפה לגדול ולהשפיע על סביבתם המצומצמת והרחבה.

גם אם כרגע, בהווה, לא כל נושאי התפקידים בפועל הם ראויים. ניתן ללמוד מהתייחסותו של אלקנה, אביו של שמואל, שנהג בכבוד רב בבית ה' בשילה גם כשהמציאות שם לא הייתה מושלמת. הוא הקפיד לעלות לשם ארבע פעמים בשנה תוך הכרה בחשיבות השמירה על המסגרת. ניתן לחשוב על מוסדות נוספים שאנו מייחסים להם חשיבות על אף שלא כלל המשרתים בהם הם אנשים ישרי דרך. אין זה אמור להביא אותנו לזלזול במוסד או לירידת ערכו בעינינו, אלא לעורר רצון לשפר.

נושא שלישי הוא תרבות הוויכוח. בנושא זה יש הרבה מה להרחיב, גם מעבר להקשר הפוליטי. למשל בתוך בית הספר – איך מדברים כשלא מסכימים? מה גורם לנו להגיב בתקיפות? חשיבות קיומן של מחלוקות לשם שמים לשם בירור האמת וכיוצא בזה. לדוגמה, אפשר לערוך בחירות למועצת תלמידים בית ספרית וכדומה תוך קביעת "כללי משחק" ברורים כיצד יתנהל הוויכוח. הרב קוק התייחס יפה לדברים מתלהמים של מפלגות ומה הם עשויים ללמד על אותן מפלגות: "כשרואים אנו איזו כיתה או מפלגה מדברת תמיד את

מסביב לדפים

- א. מי שמוכנה לשתף את כלל הבנות במחשבות בתחומי החינוך והחיים, המתאימות לרוח של 'בעין חינוכית', מוזמנת לשלחן אליי: vizel@orot.ac.il
- ב. ניתן לעשות מנוי אישי (ללא עלות) על דפי 'בעין חינוכית'. נא לפנות לשרון: sharonz@orot.ac.il
- ג. מומלץ לשמור על דפי 'בעין חינוכית' לשימוש עתידי.
- ד. נשמח אם תפיצו את הדברים הלאה, למשפחה ולחברים מחוץ למכללה.